

IZVJEŠTAJ O RADU MUZEJA U DOBOJU ZA 2021. GODINU

Mart, 2022. godine

UVOD

Osnovan 1956. godine, Muzej u Doboju je od početka koncipiran kao tip kompleksnog muzeja sa odjeljenjima arheologije, etnologije i istorije. Od 2012. godine se počinje sa formiranjem i prirodnjačkog odjeljenja, a sa poklonom kompletnog umjetničkog opusa vajara Drage Handanovića gradu Doboju, odnosno Muzeju, začelo se i odjeljenje istorije umjetnosti.

Muzej u Doboju, kao matični muzej, pokriva prostor 12 opština ali zbog nedefinisane mreže muzeja u RS, česte su naše aktivnosti i na području Sarajevsko-romanijske regije. U posljednjih nekoliko godina, uz saglasnost relevantnih institucija u FBiH, vršimo i arheološka istraživanja na prostoru opštine Zavidovići.

Iako su u Muzeju zaposleni odlični stručnjaci sa ogromnom energijom za rad i sa znatnim postignutim rezultatima, mali broj zaposlenih nam često onemogućava pravljenje još većih iskoraka u muzejskoj djelatnosti. Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Muzeju u Doboju predviđeno je 15 radnih mjesta, a trenutno je zaposleno 6 radnika.

U 2021. godini glavni posao je bio realizacija stalne muzejske postavke u novoj prostornoj koncepciji. Građevinskim radovima na proširenju zgrade Muzeja, koju je finansirao grad Doboj, ukupna upotrebna površina Muzeja je porasla na oko 1200m², a izložbeni prostor sa 250m² na oko 700m². U 2021. godini realizovan je dio stalne postavke na prostoru od oko 450m², a realizacija drugog dijela izložbe je planirana u naredne dvije godine. U okviru postojeće stalne postavke predstavljeno je 5 tematskih cjelina.

Muzej je u prošloj godini radio i na drugim djelovima muzejske djelatnosti koji se ne odnose na prezentatorsku aktivnost, ali su podrazumijevani poslovi u muzeju.

STALNA MUZEJSKA POSTAVKA

Stalna muzejska postavka je planirana da se realizuje na 700m². U 2021. godini smo radili na izradi 5 tematskih cjelina raspoređenih na oko 450m². Realizacija je završena krajem 2021. godine, a svečano otvaranje je bilo početkom 2022. godine.

Tematske cjeline koje su trenutno predstavljene su:

- „Kontinuitet življenja na području sjevero-istočne Bosne“, arheološki dio postavke koji obrađuje periode od praistorije, rimskog prisustva, dolaska Slovena i srednji vijek, završavajući sa periodom otomanske okupacije ovih prostora.
- Period od vremena dolaska Austrougara do perioda socijalističke Jugoslavije, istorijski dio postavke koji obrađuje teme dolaska Austrougara, Dobojski logor smrti, period Drugog svjetskog rata, ustaničke aktivnosti i „Haljard“ misija spašavanja savezničkih pilota, i period socijalističke Jugoslavije koji se odnosi na područje dobojske regije.
- „Eho prošlosti“, etnološki dio postavke koji obrađuje teme tradicionalnog života u 19. i početkom 20. vijeka, te komparacije seoske i gradske arhitekture.
- „Ribe, vodozemci i zmije“, prirodnjački dio postavke koji obrađuje vodeni svijet sliva rijeke Bosne, te zmije koje naseljavaju naše područje.
- Umjetnička zbirka vajara Drage Handanovića, dio postavke novog odjeljenja istorije umjetnosti koji prikazuje dio stvaralaštva našeg istaknutog vajara.

ARHEOLOŠKO ODJELJENJE

Arheološko odjeljenje u toku predhodne godine pored redovnih poslova na čuvanju i zaštiti pokretnih arheoloških muzealija realizovalo je i sledeće aktivnosti - 1) terenska istraživanja: U periodu od 18-30. maja 2021. godine izvršena su zaštitna istraživanja na lokalitetu Ćelar, grad Derventa. Primarni cilj bio je utvrditi površinu na kojoj se danas proteže staro srpsko pravoslavno groblje (18-19. vijek), stanje u kojem se nalaze spomenici, datiranje i osnovne karakteristike nadgrobnih spomenika, poput oblika, ornamenata, tehnike klesanje i natpisa. Obavljeno je detaljno dokumentiranje lokaliteta sa geodetskim planom, fotodokumentacijom, terenskim skicama, kao i crteži karakterističnih spomenika na lokalitetu. Evidentirani su i rijetki natpisi koji

svjedoče o ukopi viđenijih srpskih porodica Dervente iz druge polovine 19. vijeka. Takođe izvršena su i sondažna istraživanja na centralnom platou gdje je pretpostavljeno postojanje crkve brvnare, no tragovi takvog objekta nisu detektovani. Projekat je finansirano od strane JU Narodne biblioteke "Branko Radičević" Derventa. Dokumentacija je predata Republičkom zavodu za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa RS i Eparhiji zvrničko-tuzlanskoj, koja je ujedno i vlasnik parcele na kojoj su vršena istraživanja. Sekretarija za vjere pri vladi RS i ove godine finansirao je nastavak arheoloških istraživanja manastira Udrim (Gostović) kod Zavidovića. Sa osiguranim sredstvima obavljeno je tehničko crtanje kamene plastike sa predhodnih arheoloških istraživanja i konzervacija sitnog pokretnog materijala od metala, neophodnih za izradu planirane monografije. Svi ovi radovi traju uporedo sa obnovom manastira i konzervatorsko-restauratorskim poslovima na manastirskoj crkvi sv. Pantelejmona. U okviru projekta registrovanja novih arheoloških nalazišta i uvida u stanje već postojeći na teritoriji koju pokriva Muzej u Doboju, izvršen je obilazak terena na području opštine Petrovo (relacija Kakmuž-Sočkovac), opština Stanari (Brestovo, Cerovica), grad Doboje (Rimski vojni logor sa civilnim naseljem na Usori, Crkvina-Vila, Lipac, Kožuhe, Ritešić-Majevac). Stručna ekipa muzeja posjetila je i manastir Vozućicu i u toku su pregovori oko arheoloških istraživanja manastirske porte. Nadalje, u saradnji sa Njemačkim arheološkim institutom – DIA (predstavnik akademik dr Blagoje Govedarica), te Arheološkim institutom iz Sarajeva izvršena su geofizička istraživanja na lokalitetu Klisura-Kadića brdo na Glasincu. Uporedo sa geofizičkim istraživanja određene su i najbolje pozicije za probna sondažna arheološka istraživanja. Nosilac projekta je Muzej u Doboju gdje je smještan materijal i dokumentacija sa terenskih istraživanja. Sve projekte aktivnosti realizovane su u period od 21.09.2021-24.09.2021. Projektne aktivnosti finansirane su od strane Njemačkog arheološkog instituta – DIA, koji je osigurao i repliku čuvenih glasinačkih kolica za opštinu Sokolac.

Sa blagoslovom Njegovog preosveštenstva Episkopa zvrničko-tuzlanskog g. Fotija u manastiru Papraća u periodu od 27.09. - 30.10.2021. godine izvršena je prva faza sistematskih arheoloških iskopavanja u okviru projekta obilježavanja jubileja 170 godina od posljednje velike obnove manastira. Ovo je ujedno i najveći arheološki poduhvat JU Muzeja u Doboju koji je dobio projekat da obavi cjelokupna arheološka iskopavanja manastira. Istraživanja su planirana da se obavljaju u periodu od 2021-2023. godina na površini od približno 1.000 m² (uključujući crkvu i portu). Sredstva su obezbjeđena od strane Eparhije

zvorničko-tuzlanske i vlade Republike Srbije. Rukovodilac iskopavanja je dr Aleksandar Jašarević muzejski savjetnik arheolog iz Regionalnog Muzeja u Doboju, koji je ujedno i član odbora za obnovu manastira i proslavu jubileja. Konzervatorsko-restauratorskim radovima na crkvi rukovodi Republički zavod za zaštitu spomenika Srbije. Plan i program arheoloških istraživanja realizovan je prema dozvoli Republičkog zavoda za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa RS (br. 07/1.20,21/624-753/21). Manastirski kompleks zaštićen je kao kulturno dobro od strane Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika BiH (br. 06.1-2-124/05-5). Sa završetkom prva faze arheoloških istraživanja muzejska zbirka je obogatila svoje kolekcije sa novim nalazima nakita iz srednjovjekovne nekropole istražene u okviru manastirske porte i velike priprate, ostatke freskopisa i fragmente kasnoantičke keramike iz sonde oko manastira. Arheološki materijal je konzerviran i deponovan na čuvanje do izlaganja.

Ministarstvo kulture i informisanja Republike Srbije finansiralo je dva projekta u okviru konkursa sufinansiranja kulturnih djelatnosti Srba u inostranstvu za 2021. godinu. U okviru projekta arheološka istraživanja manastira Gnionica, izvršeni su pripremni radovi, obilazak terena i geodetski planovi neophodni za početak projekta sistematskih arheoloških istraživanja. Eparhija zvorničko-tuzlanska takođe je zainteresovana za učešće u projektu sistematskih arheoloških istraživanja i kasnijih konzervatorskih radova na obnovi manastira. Ovo je jedan od rijetkih pravoslavnih manastira koji poslije rušenja u 17. vijeku nije obnavljan. Sve dalje aktivnosti planirane su u narednom periodu. Iz sredstava drugog granta „Gradina u Gornjima Palama- rezidencijalni kompleks dinastije Pavlovića“ realizovani su troškovi konzervatorsko-restauratorskih radova na sitnom pokretnom materijalu. Izvršena je konzervacija metalnih i keramičkih nalaza sa lokaliteta; Papraća, Gradina-Gornje Pale, Stanovi, Dobor, Doboj, Kastrum-Doboj, Doboj-Selimija. U sklopu zakonski propisanih aktivnosti izvršena je i upis novih inventarskih jedinica u muzejsku inventarnu knjigu, ukupno 120 novih jedinica. JU Muzej u Doboju kao regionalna muzejska jedinica uputila je i službeni dopis Republičkom zavodu za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa u vezi izgradnje koridora Vc i potreba za zaštitom arheološke baštine na trasi autoputa. Prema odgovoru Zavoda sprovode se aktivnosti u tom pravcu i čekaju se konkretni odgovori od Autoputeva RS. Najveći dio muzejskih aktivnosti bio je podređen završetku stalne muzejske postavke. Za potrebe arheološke postavke urađen je novi cjelokupna redizajn izložbe. Izrađen je novi mobilijar, postamenti i legende. Prateći dvojezični tekstovi sa ilustracijama zamjenili su stare. Vitrine su

dopunjene sa novim muzealijama, od kojih se neke izlažu po prvi put. Cjelokupan materijal je konzerviran i zaštićen za potrebe stalnog izlaganja. Arheološko odjeljenje kroz uspješnu saradnju sa ostalim institucijama vrši razmjenu stručne literature. Arheološka biblioteka dopunjena je sa pedeset novih publikacija Arheološkog instituta iz Beograda i Republičkog zavoda za zaštitu spomenika Srbije. Osim terenskih istraživanje, brige o pokretnom materijal i njegove konzervacije, izradi stalne postavke, rukovodilac odjeljena radio je i na publikovanju arheološkog materijala iz muzejskih zbirki. Objavljen je rad o bioarheološkim istraživanjima sa lokaliteta Doboj-Čaršija. Riječ je o nepublikovanim istraživanjima iz 1994. godina. Zatim radovi o analizama ostava kasnog bronzanog doba sa područja donjeg toka Bosne, čiji su rezultati predstavljeni na međunarodnoj konferenciji " Od morja do morja - Od mora do mora - From Sea to Sea, Koper – Ptuj".

ETNOLOŠKO ODJELJENJE

Pored rada na tematskoj cjelini „Eho prošlosti“, znatan dio poslova se odnosio i na istraživanja i prikupljanja materijala koji se odnosi na formiranje „Centar za nematerijalno kulturno nasljeđe sjevero-istoka Republike Srpske“

Centar bi podrazumijevao dokumentovanje registrovanih elemenata, njihovu prezentaciju i znatnu radioničku aktivnost.

Izložbom (planirana realizacija 2022/23.) se želi ukazati na raznolikost i značaj nematerijalnog kulturnog nasljeđa za određeno područje, grupu ljudi ili čak pojedinca. Popularizovanjem NKN kroz stalni dio postavke, trebalo bi da posluži i za podizanje svijesti o neophodnosti zaštite ovog dijela našeg nasljeđa, znatno podložnijeg propadanju nego određeni materijalni oblici naše kulture, a usled globalizacije i tehnološkog napretka kao osnovnih činilaca unificiranja načina života ljudi na planeti.

Muzej u Doboju pokriva prostor 12 opština i oko 700 naseljenih mjesta sa oko 250.000 stanovnika, među kojima su često različiti elementi tradicijskog nasljeđa, a koji se i danas praktikuju.

Realizacija izložba je planirana u potkrovnom prostoru Muzeja na oko 150m² i u okviru 8 niša, odnosno predstavljenih tema. Planirano je da izložba

bude dinamičkog karaktera jer će svako novo dobro koje se registruje i dokumentaciono obradi biti predstavljeno u okviru postavke.

Dio tavanskog prostor od oko 50m² bio bi namijenjen za radioničke aktivnosti.

Vrlo zahtjevan izložbeni koncept, koji bi se znatno razlikovao od klasičnog muzejskog pristupa, gdje se kroz eksponate svjedoči o određenim događajima, periodima ili ličnostima, u ovom dijelu bi trebalo da sve prožimaju određena digitalna pomagala i drugi „neklasični“ načini realizacije izložbe, jer treba priču o nematerijalnom pretvoriti u neki oblik koji je vidljiv i jasan posjetiocima.

Tekst za publikaciju, koja bi pratila izložbu, je završen u 2021. godini. Pojedini dijelovi bi u kraćoj formi bili predstavljeni i u okviru izložbe.

Prikupljan je materijal u 2021. godini za elemente koji će prvobitno biti predstavljeni (tri elementa su na Uneskovoj listi: „Slava“ i „Branje trave ive na Ozrenu“ na Reprezentativnoj listi nematerijalnog kulturnog nasljeđa čovječanstva i „Stećci“ ali kao materijalni, i zajednički su projekat Bosne i Hercegovine, Srbije, Crne Gore i Hrvatske) :

- **Ćirilica**

Iako Konvencija 2003 o zaštiti NKN ne podrazumijeva promovisanje jezika kao elemente NKN, ipak ih tretira kao srž Konvencije i glavno sredstvo za prenošenje ovih oblika ljudskog nasljeđa.

Ćirilično pismo se provlači kroz brojne segmente življenja kroz istoriju na ovim prostorima i najstariji je oblik nematerijalnog kulturnog nasljeđa u Bosni i Hercegovini. Na našim prostorima je u upotrebi više od hiljadu godina. Savremeni način življenja, koji podrazumijeva intenzivnu elektronsku komunikaciju, uglavnom latiničnim pismom ostvarivanu, dovodi time ćirilicu u stanje velike ugroženosti. To je osnovni razlog što je uvrštena u izložbu, iako nije klasičan element NKN, kako bi, makar i minimalno, dali doprinos u čuvanju ovog dijela naše baštine...

- **Slava-Krsno ime**

Prakse, obredi, običaji protkani određenim religioznim elementima ili bez njih, vršene u okviru šire zajednice, porodičnih krugova ili individualnih radnji, čine identitet određene grupe ili naroda. Kod Srba se, u tom smislu, posebno ističe

Slava, kao glavno nacionalno obilježje i specifikum srpskog naroda. Porodična Slava je zbog utkane liturgijske osnove, za vrijeme vjekovnog turskog ropstva srpskog naroda, bila glavni nosilac očuvanja identiteta Srba kao pravoslavno-hrišćanskog naroda...

- **Branje trave ive na Ozrenu**

Stanovništvo Ozrena je mnogo duže, u odnosu na susjede, zadržalo znatan broj tradicijskih elemenata u izvornoj formi, a među njima i određene oblike narodne medicine. Najpoznatiji oblik nematerijalnog kulturnog nasljeđa u tom smislu je običaj branja trave ive, a koji se isključivo održava na dan kada pravoslavni hrišćani obilježavaju Usjekovanja glave sv. Jovana Krstitelja (11. septembar)...

- **Koledarice**

Kao rijetko koji običaj, koledarice su skoro u potpunosti uspjele da izbjegnu hristijanizaciju, i u svom autentičnom paganskom obliku, zadrže do danas. Koledarski običaji rasprostranjeni su, u većoj ili manjoj mjeri, u svim slovenskim narodima. Odnose se na praznovanje zimskog solsticija i Nove godine. Obično se održavaju između Nikoljdana (19. decembar) i Bogojavljenja (19. januar). Koleda ili koledari je u narodu običaj po kojem je grupa maskiranih mladića i mlađih oženjenih ljudi obilazila svaku kuću u selu i pjevala koledske pjesme, izvodeći pri tome i razne magijske radnje, sve sa željom da se utiče na zdravlje ukućana i da se dočara obilje i napredak kuće. Koledžani ili koledari su zauzvrat dobijali poklone u hrani od svake kuće. U sadašnjem vremenu imaju izuzetnu ulogu u socijalizaciji mještana i uopšte u vitalnosti sela.

- **Grnčarstvo**

Grnčarski zanat je jedan od najstarijih zanata i datira još od praistorije. Ne samo zbog kontinuirane prakse od vremena neolita, nego i zbog prisustva u svakodnevnom životu, raznovrsnosti i bogatstvu oblika i dekoracije, keramika se može svrstati kao fenomen od izuzetnog značaja za čovječanstvo. Ali kao element nematerijalnog kulturnog nasljeđa je i na globalnom nivou znatno ugrožen. Sa šireg područja djelovanja Muzeja u Doboju, grnčarstvo je, o čemu svjedoče i zbirke etnološkog odjeljenja, od početka vijeka HH vijeka bilo veoma razvijeno, danas se ovim zanatom bave samo dvije porodice...

- **Klesari s Ozrena**

Porodica Josić sa Ozrena iz sela Krtova, se kroz generacije bavila klesarskim zanatom. U najstarijem pamćenju im je ostao predak Dujan koji je živio početkom 19. vijeka, iako vjeruju da je i on naslijedio znanje klesarskog zanata od svog oca.

Do početka 80-ih godina HH vijeka su se skoro dva vijeka u kontinuitetu intenzivno porodično bavili klesanjem kamena za kuće, bunare, krstove i nišane za groblja (pravoslavna, katolička i muslimanska), obrađivali kamen za puteve, bruseve za kovače i žrvnjeve za vodenice, obrađivali kamen za gradnju crkava i džamija. Sam srednjovjekovni manastir Ozren je uglavnom izgrađen od obrađenog kamena iz Krtove. Minaret džamije u Devetaku je u potpunosti izgrađen od kamena obrađenog od strane klesara Josića.

Prostor koji su obuhvatali svojim djelovanjem je skoro cjelokupni Ozren (pravoslavni), do Gornje Tuzle (muslimani) i u oblasti Husina i Križa kod Tuzle (katolici)...

- Korparstvo/pletarstvo

Zanat koji datira još iz praistorije u određenim oblicima se zadržao i do danas, naročito u posavskom kraju. U skoro svakom selu u sjevero-istočnom dijelu Republike Srpske postoje ljudi koji od sirovog ljeskovog pruća prave razne upotrebne predmete (sepete, ljese za sušenje voća, korpe, ograde, a ranije i trnke za pčele, krošnje za pecanje ribe i sl.)...

- Legende o stećcima

Iako su stećci materijalno kulturno-istorijsko nasljeđe zbog brojnosti predanja i vjerovanja vezanih za stećke mogu se djelimično svrstati i u nematerijalne oblike kulturnog nasljeđa. Najviše su predanja vezana za nesreće koja zadese one koji ih pomjere ili unište. Nije rijedak slučaj da su se na lokalitetima sa stećcima održavala masla, proljetne molitve. Na nekoliko lokaliteta sa stećcima zabilježeno je da je narod išao da se iscjeljuje od nekih bolesti. Usled vrlo izraženih različitih oblika vjerovanja na različitim lokalitetima, iako se prvenstveno odnosi na materijalne spomenike prošlosti, može se govoriti i o stećcima kao nematerijalnom kulturnom nasljeđu...

Ovo predstavlja samo manji dio bogatog nematerijalnog kulturnog nasljeđa sjevero-istočnog dijela RS, te je i izložba, samo prva faza predstavljanje elemenata NKN, a svaki novi predstavljani element će biti predstavljen i na izložbi, te je zamišljeno da ista ima dinamičan karakter. Elementi koje takođe možemo prezentovati, a za koje je prikupljana dokumentacija u 2021. godini:

- Ozrenski vez, specifičan način ukrašavanja narodnih nošnji ovim specifičnim vezom,
- Ozrensko kolo, stručno obrađeno od strane etnokoreologa i danas u narodu vrlo popularno,
- Majstori za pravljenje violina, dvojica zanatlija sa područja Doboja, koje su naslijedili posao od svojih očeva i čije violine su našle mjesta u nekim filharmonijama.
- Saborovanje kod srednjovjekovnih manastira Vozuća, Udrim i Ozren

ISTORIJSKO ODJELJENJE

Vezano za izvještajni period, prioritet rada Odjeljenja bio je na realizaciji stalne istorijske postavke. Po završetku dogradnje objekta, prostor za izlaganje je dobio drugačiju raspodjelu u odnosu na prethodni. Istorijska stalna postavka je predviđena u prizemlju objekta u jednoj od tri izložbene prostorije i hronološki čini vezu sa arheološkom postavkom.

Stalna postavka je najznačajniji segment i kruna sveukupnog rada institucija koje se bave muzejskom djelatnošću. U tom smislu, realizacija stalne postavke je veliki projekat koji podrazumijeva niz stručnih poslova koji je trebalo uraditi:

- Tematsko-ekspozicioni plan stalne istorijske postavke
- Zaštita i priprema predmeta koji su uvršteni u postavku (oko 250 eksponata)
- Pisanje tekstova i legendi
- Tehnička realizacija stalne istorijske postavke

Svi poslovi su uspješno urađeni do kraja godine, a izostalo je zvanično otvaranje postavke za javnost.

Muzej u Doboju, kao matična ustanova za muzejske zbirke i postavke na muzejskom području, u kontinuitetu pruža stručnu podršku svim subjektima koji se bave zaštitom i promocijom kulturno-istorijskog naslijeđa, pa je kustos Odjeljenja bila angažovana:

- U projektu „Ozrensko kolo i ozrenska nošnja kao kulturni identitet ozrenskog kraja“ u organizaciji JU „Kulturno-turistički i sportski centar“ Petrovo, (tekstualni i fotografski dio za planiranu publikaciju),
- Stručna podrška Muzejskoj zbirci Derventa oko preuzimanja legata nasljednika posljednje jevrejske porodice u Derventi,
- Stručna podrška Turističkoj organizaciji Doboj, u predstavljanju i promociju kulturno-istorijskog naslijeđa grada i okoline

Kao i svih prethodnih godina, nastavljena je saradnja sa brojnim institucijama, organizacijama, pojedincima..., koji su imali potrebu za korištenjem muzejske građe i dokumentacije iz zbirke Odjeljenja i stručnom podrškom nadležnog kustosa

Zbirke Odjeljenja su obogaćene muzejskom građom obezbijeđenom; poklonima, otkupom, radom na terenu:

istorijski predmeti, otkupljeni od gdina Lazića iz Doboja, muzejska građa, (foto, arhivska, sitni upotrebnici predmeti) poklon gđe Mioljke Tešić, prof. iz Doboja, 50 predmeta, spisak pravoslavnih porodica u Doboju do Drugog svj.rata, poklon, dokumentacija o posjeti Doboju Nj.S. Patrijarha srpskog Porfirija, stari novac, 4.kom. poklon, Darka Šumatića iz Kostajnice, istorijska dokumentacija o spasavanje savezničkih pilota u Boljaniću, 1944.).

Obavljani su i drugi poslovi za koje se ukazivala potreba (prijedlozi i komentari na Prednacrt zakona o muzejskoj djelatnosti, sređivanje muzejske arhive, prihvati muzejskih posjetilaca u više navrata...).

PRIRODNJAČKO ODJELJENJE

Tokom 2021. godine Prirodnjačko odjeljenje je radilo na povećanju zbirke ovog odjeljenja, najviše kroz terenska istraživanja, kao i na završetku radova na stalnoj postavci ovog odjeljenja. Pored toga tu su i redovni poslovi na inventarisanju i konzervaciji materijala.

Terenskim istraživanjima sakupljan je materijal na terenu, koji je potom konzerviran ili prepariran da bi se očuvao kao trajni preparati koji će biti izloženi i predstavljeni javnosti kroz stalnu postavku ovog odjeljenja. Tako je zbirka kičmenjaka obogaćena primjercima vrsta koje do sada nisu bile u

inventaru Prirodnjačkog odjeljenja. Zbirka riba je obogaćena suvim preparatom kečige (*Acipenser ruthenus*), a herpetofauna vlažnim preparatima vodozemaca, guštera i zmija. Od vodozemaca to su preparati grčkog tritona (*Lissotriton graecus*) i zelene krastače (*Bufo viridis*). Od guštera sakupljeni su zelembać (*Lacerta viridis*) i blavor (*Pseudopus apodus*). Najviše je obogaćena kolekcija zmija, pa sada u zbirci imamo i poskoka (*Vipera ammodytes*), smuka (*Zamenis longissimus*), ribaricu (*Natrix tessellata*), balkanskog smuka (*Hierophis gemonensis*), zmajura (*Malpolon insignitus*) i leopard smuka (*Zamenis situla*).

Terensko istraživanje je obuhvatalo najvećim dijelom lokalitete na planini Ozren i Trebavi, kao i dolinu rijeke Bosne. Prikupljeni su brojni podaci o flori i fauni ovog područja, a sakupljen je i vrijedan materijal za zbirku Prirodnjačkog odjeljenja. Lokalitet Gostilj na Ozrenu je u 2021. godini bio u procesu proglašenja zaštićenim staništem, ponajviše zbog toga što je to stanište bogato travom ivom (*Teucrium montanum*), a običaj branja trave ive na Ozrenu se nalazi na Uneskovom „Reprezentativnom spisku nematerijalne kulturne baštine čovječanstva“. Tako da je ovaj dio Ozrena najviše istraživan u protekloj godini, a nastaviće se i u narednom periodu. Florističkim istraživanjima je utvrđeno da je područje Gostilja bogato biljnim vrstama, od kojih su neke rijetke i značajne vrste. Pored trave ive, najznačajniji je novootkriveni lokalitet vrste zmijoglavke (*Pontechium maculatum*), veoma rijetke u BiH, koja se nalazi na Uredbi o strogo zaštićenim i zaštićenim divljim vrstama („Sl. Glasnik RS“, br. 65/20).

Nastavljena je saradnja sa Prirodno – matematičkim fakultetom u Banjoj Luci, te je sa prof. dr Goranom Šukalom, početkom juna mjeseca organizovano trodnevno terensko istraživanje herpetofaune na području Hercegovine. Ovo područje je izrazito bogato herpetofaunom, zbog svoje klime i geografskih odlika terena. Istraženi su lokaliteti Bijela gora i Popovo polje. Cilj istraživanja je bio prikupljanje podataka i materijala sa navedenih lokaliteta.

Na ova dva lokaliteta uočene su dvije vrste vodozemaca i veliki broj gmizavaca. Od vodozemaca to su grčki triton (*Lissotriton graecus*) i grčka žaba (*Rana graeca*). Što se tiče gmizavaca, uočeno je 6 vrsta guštera, 4 vrste zmija i jedna vrsta kornjače, čančara (*Testudo hermani*). Što se tiče brojnosti pojedinih vrsta, najviše je uočeno jedinki guštera blavora (*Pseudopus apodus*), zmija zmajura (*Malpolon insignitus*) i balkanskog smuka (*Hierophis gemonensis*) i veliki broj kornjača čančara (*Testudo hermani*). Na putu oko Popovog polja zapaženo je više pregaženih gmizavaca, što znači da su bili veoma aktivni u ovom periodu a i da su im populacije brojne. Najviše pregaženih vrsta se odnosilo na blavora

(*Pseudopus apodus*), zmajura (*Malpolon insignitus*) i balkanskog smuka (*Hieopphis gemonensis*).

Prikupljen je značajan muzejski materijal, od kojih je svakako najznačajnija rijetka i zaštićena leopard zmija (*Zamenis situla*). Prikupljene su i jedinke blavora (*Pseudopus apodus*), zmajura (*Malpolon insignitus*), balkanskog smuka (*Hieopphis gemonensis*) i čančare (*Testudo hermani*).

Materijal je konzerviran u Muzeju u Doboju i na PMF-u i biće dio stalne postavke, te će javnost moći da vidi neke od rijetkih vrsta koje čine prorodno bogatstvo naše zemlje.

Prirodnjačko odjeljenje je osnovano 2012. godine. Od osnivanja odjeljenja kustosi su prikupljali materijal da bi se stekli uslovi za realizaciju prve stalne postavke ovog odjeljenja. Postavka će biti bazirana na eksponatima kičmenjaka našeg kraja, ali i čitave Republike Srpske koje su kustosi skupili na terenu, te odgovarajućim panoima i legendama. Ovakva postavka će biti edukativnog karaktera, obuhvataće mnoge ugrožene i zaštićene vrste, te zaštićena područja. Svrha postavke je da publika upozna prirodno nasljeđe naše regije i da uvide značaj očuvanja prirode i staništa ugroženih vrsta.

Realizacija postavke obuhvata preparate (suve i vlažne), panoe, rasvjetu, vitrine i postamente. Na postavci će biti izloženo 38 suvih preparata (riba, gmizavaca, ptica i sisara) i 26 vlažnih preparata (vodozemaca, gmizavaca i riba). Izložbu prati 15 odgovarajućih panoa, dvije vitrine i 3 postamenta. Na području dobojske regije nalaze se dva zaštićena staništa, Tišina i Gostilj, te će u stalnoj postavci biti obuhvaćene i rekonstrukcije ta dva staništa sa odgovarajućim eksponatima i panoima.

JU MUZEJ U DOBOJU

FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ NA DAN 31.12.2021.GODINE

-Muzej u Doboju se u 2021.godini finansirao iz sljedećih izvora:

- *Ministarstvo prosvjete i kulture RS,

- *Grad Doboj i

- *Grant Republike Srbije.

-Ostvareni prihodi u 2021.godini ukupno iznose 183.202 KM

*Ministarstvo prosvjete i kulture RS :

-Ostvareni prihodi i rashodi iznose 146.789 KM, a odnose se na :

- *Bruto plate za 01.01.-31.12.2021.godine - 136.963 KM

- *Rashodi za bruto naknade zaposlenih – 1.826 KM

- *Rashodi za otpremninu i jednokratne pomoći – 1.000 KM

- *Matičnost i programske aktivnosti za 2020.godinu – 7.000 KM

*Grad Doboj:

- Ostvareni prihodi i rashodi iznose 32.540 KM, a odnose se na :

- * Tekući rashodi – 30.323 KM

- *Nabavka opreme – 2.217 KM

*Grant Republike Srbije:

-Prihodi i rashodi se odnose za arheološka istraživanja i iznose 3.873 KM

